

Pokyny pro rozhodčí ČABR

1. Postup před utkáním

a) Teplota v tělocvičně

- Teplota vzduchu v tělocvičně, měřená ve středovém kruhu ve výši 1,5 m nad zemí, musí činit 18 °C.
- Všechny případy, kdy bude zjištěna teplota nižší než 18 °C, ale vyšší než 15 °C, budou řešeny řídicím orgánem soutěže, ale utkání se odehraje. Po konci utkání rozhodčí do zápisu uvede: *„Na začátku utkání byla teplota naměřená ve středovém kruhu ve výšce 1,5 m na zemi XY °C.“*
- Pokud teplota vzduchu nedosáhne 15 °C, utkání se neodehraje.

Rozhodčí uvede do zápisu o utkání:

„Utání se neodehrálo z důvodu nízké teploty naměřené ve středovém kruhu ve výšce 1,5 m nad zemí před zahájením utkání (XY °C).“

Zápis musí být vyplněn jako před každým začátkem utkání (jména, kódy soupisek, podpisy trenérů, hlavička, ...). Základní pětky v tomto případě nemusí být označeny. Při vyplňování zápisu o utkání se nevyplňuje konečný stav, ani jméno vítězného družstva, jelikož o výsledku utkání rozhoduje řídicí orgán.

b) Kontrola vybavení tělocvičny

- Po příchodu na hřiště jsou rozhodčí povinni zkontrolovat funkčnost zařízení, zejména měření hodin hry, hodin hodů na koš. Dále zkontrolují ukazatel pro alternativní držení míče („šipku“), ukazatele chyb družstva a ukazatele chyb hráče.
- Pokud rozhodčí zjistí nedostatky u výše uvedeného bodu (není přítomno nebo nefunkční), poznamenají tuto skutečnost do zápisu.

c) Rozhodčí se nedostaví

- Vždy se čerpá čekací doba 15 minut.
- Pokud se kolega dostaví během čekací doby, odřídí rozhodčí utkání spolu a po konci utkání uvede první rozhodčí tuto skutečnost do zápisu utkání.
- Pokud se kolega ani po čekací době nedostaví, rozhodčí se rozhodne, zda bude řídit utkání sám nebo si k utkání vezme jiného kolegu (nemusí být držitel licence rozhodčího).
- Pokud se dostaví delegovaný rozhodčí opožděně, ale ještě před začátkem druhého poločasu, vstoupí do hry při nejbližším přerušení hry a vymění nedelegovaného rozhodčího.

- Pokud se dostaví až po zahájení druhého poločasu, dokončí utkání v druhém poločase náhradní rozhodčí. Delegovaný rozhodčí převezme řízení utkání ve druhém poločase jen v případě, že utkání řídí nekvalifikovaný rozhodčí či pouze jeden rozhodčí.
- Do zápisu o utkání na konci uvedete:
 - (1) Pokud se rozhodnete utkání řídit sami: *„Kolega Tomáš Novák se k utkání ani po čekací době nedostavil, utkání jsem odřídil sám.“*
 - (2) Pokud si vyberete jiného kolegu: *„Kolega Tomáš Novák se k utkání ani po čekací době nedostavil, utkání jsem řídil s kolegou Janem Novotným – bez/s licenci rozhodčího.“*
 - (3) Pokud se kolega dostaví opožděně: *„Kolega Tomáš Novák se k utkání dostavil ve 3. min 2. čtvrtiny z důvodu zpoždění vlaku.“*
- V případě, že se k utkání nedostaví ani jeden z delegovaných rozhodčích, musí se družstva dohodnout na dvou či jednom z přítomných rozhodčích či osobách, které budou utkání řídit. Dohodu zaznamenají do zápisu o utkání ještě před zahájením utkání a kapitáni družstev ji na zápise podepíší. Takové utkání musí být vždy sehráno a je hráno jako mistrovské. V případě, že k dohodě nedojde, působí jako rozhodčí zástupce každého družstva, která mají utkání odehrát. Tuto okolnost je rovněž nutno zapsat do zápisu o utkání. Tito zástupci mají v takovém případě povinnosti i práva rozhodčích.

d) Povinnost vedení družstva kvalifikovaným trenérem

- Každé družstvo musí být vedeno kvalifikovaným hlavním trenérem s platnou trenérskou licenci a starším 18 let.
- Je-li na soupisce družstva zapsán trenér s neplatnou licenci nebo bez licence předepsané pro danou soutěž, poznamenají rozhodčí tuto skutečnost vždy do zápisu o utkání.

Předepsané licence trenérů:

TB-III pro I. LM, I. LŽ a všechny soutěže U19 a U17

TVB pro II. LM a II. LŽ

TB-II pro všechny soutěže žactva

- Pokud se hlavní trenér, který je uvedený na soupisce družstva, k utkání nedostaví, může družstvo vést jiná osoba starší 18 let.

Do zápisu o utkání na konci uvedete: *„Družstvo BK Protivín vedl Tomáš Novák – uvedený na soupisce jako asistent/neuvedený na soupisce.“*

- Není-li při zahájení utkání mládeže zajištěno vedení družstva trenérem nebo jinou zletilou osobou (starší 18 let), utkání se neuskuteční. Rozhodčí uvedou tuto skutečnost do zápisu o utkání.

- Nemůže-li trenér pokračovat v průběhu utkání ve své činnosti a není-li přítomen asistent trenéra zapsaný před zahájením utkáním v zápise, přebírá funkci trenéra zletilý kapitán družstva nebo jiná zletilá osoba.
- Pokud trenér uvedený v zápise o utkání je v průběhu utkání diskvalifikován a družstvo nemá žádnou další zletilou osobu, která by je vedla, rozhodčí utkání ukončí a důvody uvedou do zápisu o utkání.
- Při ukončování zápisu o utkání se nevyplňuje konečný stav, ani jméno vítězného družstva, jelikož o výsledku utkání rozhoduje řídicí orgán.

e) Kontrola soupisek

- Soupiska musí být potvrzena razítkem klubu a podpisy oprávněných osob. Kontrolu těchto skutečností provádí komisař (1. rozhodčí) utkání a případné nesrovnalosti uvede do zprávy komisaře (zápisu o utkání).
- Elektronicky potvrzená soupiska je označena klíčem (záhlaví soupisky – pod nadpisem), který trenér družstva uvede v zápise o utkání pod názvem družstva nad seznamem hráčů a rozhodčí tento kód ověří.
- Pokud je soupiska vícestránková, kód soupisky je uveden v zápatí každé stránky.
- Soupiska může být předložena v elektronické podobě (na tabletu, mobilu, ...), ale musí obsahovat všechny náležitosti (viz výše).
- **Není-li předložena soupiska družstva:**
 - (1) Utkání se vždy odehraje.
 - (2) Dostaví-li se družstvo k utkání bez soupisky, seznámí rozhodčí s touto skutečností trenéra a kapitána soupeřova družstva a uvede toto do zápisu o utkání (na zadní stranu, před začátkem utkání).
 - (3) Trenér družstva, které nepředložilo soupisku, je povinen vyhotovit a podepsat písemné prohlášení, že všichni hráči jsou členy družstva, mají platnou licenci hráče, jsou uvedeni na soupisce, nejsou v trestu a není proti nim vedeno disciplinární řízení.
 - (4) Na žádost soupeře provede rozhodčí identifikaci hráčů na základě předložení občanského průkazu, cestovního pasu, služebního nebo řidičského průkazu či jiného úředního dokladu obsahujícího fotografii a datum narození. Na zadní straně zápisu uvede seznam identifikovaných hráčů včetně rodného čísla nebo data narození.
 - (5) U žactva identifikace odpadá, utkání se odehraje a o uznání výsledku dosaženého na hřišti rozhodne řídicí orgán.

(6) V případě provádění identifikace mohou nastoupit pouze ti hráči, kteří byli identifikováni podle předchozího ustanovení. (V případě, že po identifikaci hráčů není dostatečný počet hráčů (5) na začátku utkání, utkání se neodehraje.)

f) Zápis o utkání

- Hlavní trenér družstva předá zapisovateli nejpozději 20 minut před stanoveným začátkem utkání jmenný seznam hráčů s čísly včetně označení „C“, „H“, „HM“, „P“ a jménem hlavního trenéra (případně prvního asistenta).
- Nejpozději 10 minut před začátkem utkání trenéři svým podpisem potvrdí správnost údajů uvedených v zápise a označí základní pětky (trenér domácího družstva jako první).
- Další hráče je možno doplnit do zápisu až do úvodního rozskoku. Po začátku utkání již není možné hráče do zápisu doplnit.
- Pokud bylo u hráče uvedeno nesprávné číslo, je možné tuto skutečnost při nejbližším přerušení opravit.
- Pokud do utkání nastoupí hráč, který není uveden v zápise o utkání, musí být při nejbližší příležitosti vystřídán a do utkání již nemůže zasáhnout. Družstvu nebude udělen žádný herní trest. Po konci utkání popíše rozhodčí tuto situaci do zápisu o utkání a o výsledku rozhodne řídicí orgán. (Doporučujeme pokusit se o identifikaci nastoupivšího hráče – např. podle soupisky družstva. Hráč ovšem není povinen se identifikovat.)
- **Hostování a pendlování**
 - (1) Hostující hráč musí být uveden na zvláštním místě soupisky družstva, do něhož hostuje. Hostující hráč na zápise musí být označen v zápise o utkání velkým písmenem „H“, „HM“ (hostující hráč, hostující hráč z nižší věkové kategorie) v příslušné kolonce zápisu. Za družstvo mohou nastoupit maximálně 3 hráči označení „H“ a 3 hráči označení „HM“.
 - (2) Do družstva může pendlovat nejvýše pět hráčů. Musí být uvedeni na zvláštním místě soupisky družstva, do něhož pendlují, s označením družstva a soutěže, odkud pendlují. V jednom zápase družstva, do kterého hráči či hráčky pendlují, mohou nastoupit max. 3 pendlující hráči. Pendlující hráč musí být na zápise při utkání družstva, do něhož pendluje, označen v příslušné kolonce zápisu písmenem „P“. Za nastoupení hráče ve střetnutí se nepovažuje uvedení hráče na zápise, ale až přímý nástup do hry zaznamenaný předepsaným způsobem.
- Pokud kapitán vystupuje jako hrající hlavní trenér a bude zapsán v zápise s označením (CAP) za svým jménem i v kolonce trenéra.

2. Postup na konci utkání

a) Po udělení TCH

- Do zápisu je potřeba uvést důvod udělení TCH.

Příklad zápisu TCH

„TCH: 5. min. 3. čtvrtiny hráč družstva BK Protivín č. 10 – Novák Tomáš za nespportovní chování – nevhodná gesta směrem k protihráči v přerušené hře.“

b) Po udělení DCH

- Rozhodčí musí určit, zda je trest diskvalifikace do konce utkání dostatečný nebo nedostatečný (celá problematika diskvalifikace je popsána v kapitole 3).

- Příklad zápisu DCH – trest dostatečný:

„DCH: 5. min. 3. čtvrtiny hráč družstva BK Protivín č. 10 – Novák Tomáš za faul převyšující intenzitu pro nespportovní chybu– trest diskvalifikace do konce utkání je dostatečný.“

- Příklad zápisu DCH – trest nedostatečný:

„DCH: 5. min. 3. čtvrtiny hráč družstva BK Protivín č. 10 – Novák Tomáš za urážku rozhodčího – trest diskvalifikace do konce utkání je nedostatečný, žádám o zahájení disciplinárního řízení.“

- V případě žádosti o zahájení disciplinárního řízení se musí VŠICHNI rozhodčí k danému incidentu vyjádřit emailem nejbližší pracovní den. Email bude zaslán všem kolegům, oběma klubům, řídicímu orgánu a komisaři (je-li přítomen).

c) Podání protestu a připomínek

- Družstvo může podat protest, je-li přesvědčeno, že bylo poškozeno z následujících důvodů:
 - (1) Chybou v záznamu skóre, v měření času nebo v měření limitu pro hod na koš, kterou byli rozhodčí oprávněni v rámci omezení stanovených Pravidly basketbalu opravit, o které měli v okamžiku rozhodnutí o opravě podle Článku 44 (Opravitelný omyl) dostupný ověřitelný důkaz a kterou přesto neopravili.
 - (2) Rozhodnutím o zrušení, nedohrání, odložení, přerušení nebo nesehraní utkání.
 - (3) Porušením příslušných pravidel upravujících pravidla startu hráče v daném utkání.
- Kapitán družstva musí nejpozději 15 minut po skončení utkání informovat prvního rozhodčího, že jeho družstvo podává protest proti výsledku utkání a podepsat zápis v kolonce označené "Podpis kapitána v případě protestu" (pokud mu není 18 let, tak zápis podepíše trenér družstva).
- Do zápisu rozhodčí uvede: *„Družstvo BK Protivín podá protest proti výsledku utkání.“*

- Družstvo nemůže protestovat proti rozhodčím, ale kapitán družstva má právo požádat rozhodčí, aby uvedli do zápisu o utkání závady, přestupky, jiné připomínky k utkání či text „*Klub podává stížnost na rozhodčí*“.
- K protestu se rozhodčí vyjadřuje až v momentě, kdy je vyzván řídicím orgánem.

d) Po podepsání zápisu prvním rozhodčím

- Poté, co byl zápis rozhodčími podepsán, pak již nemůže být opraven. První rozhodčí nebo komisař, je-li přítomen, musí poslat detailní zprávu řídicímu orgánu soutěže.

3. Řešení nestandardních situací

1. Diskvalifikace člena družstva během utkání

- a. V případě, že dojde k hrubě nesportovnímu chování člena družstva (hráče, trenéra, asistenta, náhradníka, člena lavičky družstva), musí být tato osoba z utkání diskvalifikována.

Mezi **hrubě nesportovní chování** patří:

- i. urážky hrubými slovy, nadávkami, hrubým jednáním,
 - ii. urážky národnostního, politického nebo rasového charakteru, vyhrožování fyzickým násilím,
 - iii. tělesné napadení protihráče na hrací ploše nebo oplácení tohoto napadení, (hrubé cloumání, vhození míče do obličeje, udeření hráče míčem, plivnutí, podražení nohou, udeření rukou, kopnutí do kterékoliv části těla).
- b. Po konci utkání je nutné spolu s popisem diskvalifikující chyby uvést, zda diskvalifikace do konce utkání je trestem dostatečným, nebo nedostatečným. Všechny situace vyjmenované v předchozím odstavci je nutné klasifikovat jako nedostatečný trest a požádat o zahájení disciplinárního řízení.
 - c. V případě žádosti o zahájení disciplinárního řízení se musí VŠICHNI rozhodčí k danému incidentu vyjádřit emailem nejbližší pracovní den. Email bude zaslán všem kolegům, oběma klubům, řídicímu orgánu a komisaři (je-li přítomen).

2. Diskvalifikace „GD“

- a. Pokud hráč/trenér v utkání obdrží dvě technické nebo nesportovní chyby (nebo jejich kombinaci – viz Pravidla basketbalu), je z utkání diskvalifikován a musí odejít do šatny (nebo mimo objekt haly). Za poslední udělenou chybu se zapíše „GD“. Tuto diskvalifikaci není nutné nijak zvláště popisovat ani se k němu emailem vyjadřovat (stačí pouze popis technických chyb).
- b. V případě přímé diskvalifikace hráče/trenéra diskvalifikující chybou se „GD“ nezapisuje.

3. Nesportovní chování po konci utkání

- a. V případě hrubě nesportovního chování členů družstva po konci utkání, ale ještě před podpisem zápisu o utkání prvním rozhodčím, má rozhodčí povinnost uvést tuto skutečnost do zápisu o utkání a požádat o zahájení disciplinárního řízení.

Příklad doporučeného popisu:

„Po skončení utkání došlo k vyhrožování fyzickým násilím od trenéra družstva BK Protivín pana Tomáše Nováka, žádám proto o zahájení disciplinárního řízení.“

- b. Pokud dojde k incidentu až po podpisu zápisu prvním rozhodčím, vyjádří se k dané situaci rozhodčí pouze prostřednictvím emailu ve formě „Podnětu k zahájení disciplinárního řízení“.
- c. V případě žádosti o zahájení disciplinárního řízení se musí VŠICHNI rozhodčí k danému incidentu vyjádřit emailem nejbližší pracovní den. Email bude zaslán všem kolegům, oběma klubům, řídicímu orgánu a komisaři (je-li přítomen). Stejným postupem postupuje rozhodčí i v situaci, kdy trenér je diskvalifikován „GD“ (např. 2 TCH) a při odchodu z haly dojde z jeho strany k hrubě nesportovnímu chování.

4. Předčasné ukončení utkání

- a. Dojde-li při utkání k výtržnostem, šarvátkám, k neuposlechnutí příkazu rozhodčího, opuštění hřiště některým z družstev, k inzultaci nebo k pokusu o inzultaci, kterýkoliv rozhodčí ve všech těchto případech má právo ukončit utkání.
- b. Předčasné ukončení utkání uvede rozhodčí do zápisu o utkání s udáním důvodů svého rozhodnutí. Zápis o utkání uzavře spolu s tímto sdělením mimo prostor hřiště.
- c. Při ukončování zápisu o utkání se nevyplňuje konečný stav, ani jméno vítězného družstva, jelikož o výsledku utkání rozhoduje řídicí orgán.
- d. Do 48 hodin po předčasně ukončeném utkání zašlou všichni rozhodčí (případně i komisař) své vyjádření řídicímu orgánu.
- e. V případě, že se jedno z družstev k utkání nedostaví ani po čekací době, bude zápis vyplněn standartním způsobem (hlavička, sestava přítomného družstva, základní pětka, podpis trenéra, podpisy rozhodčích). Opět ale nebude vyplněn konečný výsledek a jméno vítězného družstva. Do zápisu rozhodčí pouze uvedou, že se jedno z družstev ani po čekací době nedostavilo.

5. Chování diváků – pořadatelská služba

- a. Před začátkem utkání musí být určen hlavní pořadatel, který je spolu s pořadatelskou službou povinen zabezpečit řádný průběh utkání a pořádek na hřišti.
- b. Hlavní pořadatel musí být osoba starší 18 let a před utkáním by se měl představit prvnímu rozhodčímu.
- c. Hlavní pořadatel je povinen být k dispozici prvnímu rozhodčímu (komisaři) a na jeho požádání učinit všechna opatření pro zajištění klidného průběhu utkání a zajištění bezpečnosti všech účastníků.
- d. Pokud dochází během utkání k vulgárním urážkám nebo vyhrožování směrem k aktérům utkání, musí o tomto chování první rozhodčí neprodleně informovat hlavního pořadatele, který je povinen zajistit klidný průběh utkání (upozornit diváky nebo zabezpečit jejich vyvedení z prostoru haly).
- e. V případě zanedbání povinností pořadatele uvede rozhodčí tuto skutečnost do zápisu o utkání. O postihu rozhodne řídicí orgán.

6. Pochybnosti ve vyplňování zápisu o utkání či měření času

- a. Pořadatel má povinnost (není-li na utkání přítomen komisař) umožnit na žádost hostujícího týmu zástupci tohoto týmu zaujmout místo u stolku rozhodčích u stolku mezi zapisovatelem a časoměřičem.
- b. Tato osoba se u stolku rozhodčích musí chovat slušně a nerušit svým chování práci rozhodčích u stolku.